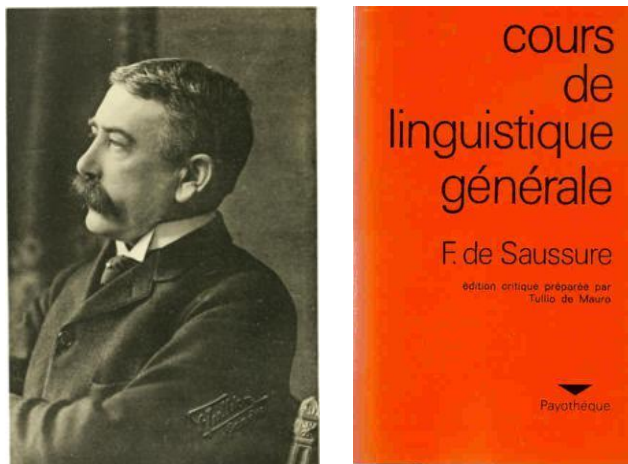

Almanac de Interlingua

Numero 56 – Septembre 2014

Editor: Cláudio Rinaldi (almanacdeinterlingua@yahoo.com.br)

Le hereditage de Saussure

Le linguista suisse Ferdinand de Saussure (1857-1913) e le obra posthume que expone su theorias.

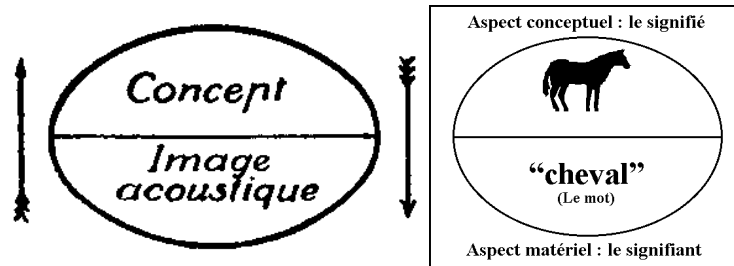
Le 22 february 2013 se compleva cento annos desde le morte de celle que multes considera le patre del linguistica moderne, le genevese Ferdinand de Saussure. On expectava alcun celebration mediatic e academic, post que se debe principalmente a ille le altiamento del linguistica del campo speculative del philosophia al status de scientia positive. Totevia, forsan perque iste scientia non disfructa de popularitate, on habeva nulle “anno international” del linguistica como on habeva un del physica in 2005, in recordation al theoria del relativitate de Einstein. Mesmo con developpamentos posterior in diverse currentes critic al traditional modello de Saussure, su ideas es ancora relevante non solo in le campo linguistic, ma anque in altere scientias social.

Le juvene Ferdinand recipeva con 14 annos de etate instruction in greco, latino e sanscrito del philologo Adolphe Pictet, un amico de su patre. Al 21 annos, ille publicava *Mémoire sur le système primitif des voyelles dans les langues indo-européennes*, in que ille presentava su these sur le existentia de consonantes laryngal in le protolingua indoeuropee. Duo annos plus tarde, ille obteneva su doctorato in le Universitate de Berlin. Plus tarde, ille proponeva le theoria del anagrammas pro explicar le versification in obras poetic latin. Un del grande indoeuropeistas de su epocha, ille notava que le methodo historico-comparative se exhauriva e elaborava dunque le bases del structuralismo.

Saussure inseniava in diverse universitates europeae. Inter 1907 e 1911, ille ministrava cursos que constituerea le obra seminal del linguistica moderne, le *Cours de linguistique générale*, publicate in 1916 per discipulos sue. Iste libro es un compilation de textos e notas que ille usava in su classes, complementate per notas de su alumnos. De tempore in tempore on questiona si le ideas exposite in le libro proveni vermente del

mestre e si le studiantes los interpretava correctemente. De tote modo, le libro continua a influer sur le recercas in linguistica, theoria litterari, anthropologia e psychoanalyse.

Considerante le linguistica como branca de un futur scientia plus general del signos, que ille appella semiologia, Saussure es fundator del semiotica insimul con Charles Sanders Peirce. Su merito es haber date al scientia linguistic un objecto e un methodo proprie. Su concepto de signo linguistic como un entitate de duo facies, le significante e le significato, monstra le grande distantia existente inter le realitate e le language que essaya describer lo. Isto representa un revolution pro le philosophia e le scientias cognitive, considerate le implicationes existential de iste constatacion.

Secundo Saussure, le signos linguistic es arbitrari. Il existe nulle motivation, nulle ligamine logic inter le concepto de un cavallo e le image acustic per que le personas denomina iste animal.

Le theoria saussurian se basa sur dichotomias que demonstra estructuras commun e universal, malgrado le differentias inter le linguas: le opposition inter *langue* e *parole*, inter synchronia e diachronia, inter sintagma e paradigma. Secundo su theoria del valor, le elementos linguistic se defini per relation differential e negative in un systema (il es dicer un lingua), post que cata elemento acquire un valor solmente perque iste mesme valor non es attribute a ulle altere elemento. Consequentemente, nulle elemento ha valor in se, ma solmente in opposition al alteres, lo que face del lingua un systema in que cata parte ha valor secundo le function que illo exerce intra le conjuncto.

Affirma Roy Harris, professor de linguistica general del Universitate de Oxford: “Parolas non es etichettas vocal ou adjunctos communicative superposite a un ordine date al cosas. Illos es productos collective del interaction social, instrumentos essential per que le esseres human constitue e articula lor mundo. Iste puncto de vista del language, typic del 20^e centennio, influeva sur le developpamento de tote sorta de scientias human.”

Adaptate de *O centenário de Saussure*, per le doctor in linguistica Aldo Bizzocchi, publicate in le edition de septembre 2013 del revista brasilian *Língua Portuguesa*.

Per que le hamsters curre in le rota?

Si tu mascotte es un rato cuje cavia es proviste con un rota, tu certamente ha observate que tu animaletto monta sur iste rota e curre follemente, apparentemente sin ulle objectivo. In effecto, le ratos in captivitate es maniacos per exercitios. Illos pote curre plus que cinque kilometros in un nocte sur lor rotas stationari.

Le scientistas non sape explicar per que le ratos age assi. Esque iste conducta aberrante es provocate per claustrophobia? O esque le rodentes necessita movimento

pro mantener lor corpore san? On suspecta que il ha plus que isto: le hamsters curre per diversion.

Recercatores del Universitate de Leiden, in Nederland, ha discoperte que iste mania del “running” es compartite per ratos vivente in natura e tamben per altere species de rodentes. In 2009, le neurophysiologista Johanna Meijer realisava un simple experimento in su jardin. Illa lassava un platto con chocolate e altere delicias a fin de attraher le animales e, ben proximo, un cavia aperte con un rota pro mascotas. Con auxilio de un camera infrarubie, le recercatora e su equipa poteva comprobar que le ratos silvestre se approximava del mangiar e, a continuation, montava al rota e comenciava a curre. Musaraneas e tamben ranas faceva le mesme cosa. In tres annos, 200 mille animales montava al rota. Le recercatores crede que illos solmente disfructava le sensation de curre sin arrivar a ulle parte.

Le trappa per Johanna Meijer: plus que 200 mille animales participava voluntarimente del experimento.

In media, le ratos silvestre curreva per duo minutas, le mesme duration que le ratos in laboratorio. Le experimento esseva repetite in un loco distante, con resultado multo simile. Le animales continuava currente in le rota mesmo post que Meijer retirava le mangiar, ben que assi minus de illos esseva attracte. A vices, un rodente esseva tanto anxiose que non poteva attender su torno e comenciava a curre in direction opposite a celle que ja occupava le rota.

Como le manco de exercitios physic es un causa grave de infirmitate in tote le mundo, investigar sur iste phenomeno pote auxiliar a comprender le characteristics genetic que face alcun personas sendentari e alteres active.

Adaptate de *¿Por qué los ratones corren en una rueda?*, publicate le 21 maio 2014 in le jornal espaniol ABC.

Un federation in le est african

Tanzania, Kenya, Rwanda, Uganda e Burundi ha declarate lor intencion de unir se in un federation. Richard Sezibera, le secretario del Communitate de Africa Oriental, afirma que in le cinque pais es le idea trova approbation con le majoritate del population.

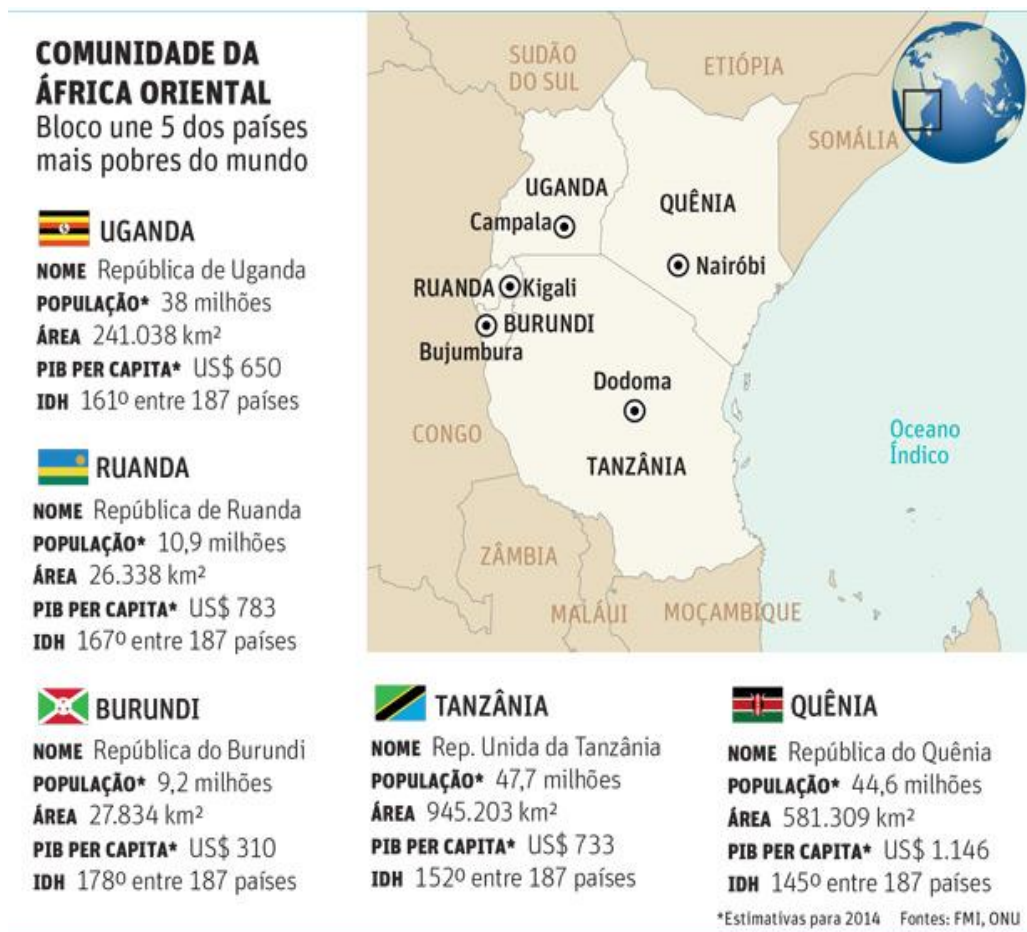
Le productio interne brute del federation esserea le dece-septime plus alte del mundo, e su population esserea circa 150 milliones, con un renta per capita proxime a 1500 dollars annual. Le lingua franca esserea swahili e anglese, e le pecunia le shilling.

On ja ha extincte le necessitate de visas distincte: un turista que visita Tanzania pote tamben cruciar le frontiera con Kenya, per exemplo. In dece annos, on expecta introducir un moneta commun – le Union Europee ha ja inviate un commission que debe auxiliar con iste projecto. Pro evitar complicationes futur, le bloco intende remaner

parve. Le vicinos problematic Somalia e Sudan del Sud sollicitava lor entrata, ma esseva recusate.

Pro le successo de iste projecto il es necessari que investitores externe auxilia a modernisar le infrastruttura regional. Hodie un mercantia que parti del capital rwandese Kigali prende vinti-un dies pro attinger Mombasa, in le litore kenyan. Secundo Sezibera, le plus difficile es convincer al non-africanos de que iste parte del continente ja non es como vinti annos retro – in 1994, le etnia hutu massacrava 800 mille tutsi in Rwanda.

Le unification inter nationes estafrican es discusse desde que le ancian colonias britannic, belge e german se liberava. Durante que Tanganyica e Zanzibar se univa in un sol pais, Tanzania, vicinos como Uganda e Kenya prefereva non compromitter se al occasion. Sezibera burla que, al momento, le sol accordo unanime es sur le nomine del nove pais: Federation de Africa Oriental.

Basate sur le notitia *Cinco países do leste africano traçam plano de se unificar em uma federação*, per Daniel Médiçi, publicate le 27 junio 2014 per le jornal diari brasilian *Folha de S. Paulo*. Le illustration infographic reproducte ci tamben proveni de iste publication journalistic.

Un princessa in le est african

Le statounitese Jeremias Heaton afferma que nulle pais reivindica le parve region montaniose denominate Bir Tawil, inter Sudan e Egypto. Dunque, ille ha plantate lá un bandiera designate per su filia Emily, de septe annos, e se ha declarate monarcha del Regno del Sudan del Nord.

Secundo Shelia Carapico, professor de scientia politic e studios international in le Universitate Richmond, Heaton haberea nulle controllo politic sur iste territorio sin le recognoscentia del pais vicin e del Naciones Unite. Heaton afferma, totevia, que ille spera obtener un permission de Sudan e de Egipto a fin que su filia deveni princessa.

Basate sur le notitia *Homem acha território que não é de nenhum país e anuncia reinado para que a sua filha seja princesa*, publicate le 14 julio 2014 per le jornal diari brasilian *O Globo*.

Obtenera le kurdos lor stato independente?

Visante a acceder al petroleo de Iraq, le politica statounitese ha cercate de conservar le unitate iraqi providente armas al governmento central e alontanante los del kurdos separatista. Ante alcun menses, totevia, un gruppo radical sunnita dominava le nord del pais e tamben de Syria, creante le Stato Islamic de Syria e Iraq, anque cognite per le sigla in angese ISIS. Le arnea iraqi se retirava, ma non le nationalistas kurde, qui intende combatter le ISIS e recuperar le territorios perdite.

Le Stato Islamic avanta verso Baghdad con intention de dominar le stock de armas e le productiones de petroleo, electricitate e aqua potabile de Iraq, con que le integre pais finirea controlate.

Le kurdos propone que le Statos Unite passa a provider armas a illes. De iste modo, illes pote combatter in condition equal e restabli le stato iraqi. Le militares kurde cognite como *peshmerga*, ‘celles qui confronta le morte’, ha successse repeller celles de ISIS e conservar duo campos petrolifere sue proxime al citate Kirkuk. Assi que le soldatos iraqi abandonava lor posto, le kurdos occupava in horas le positiones defensive al longo de un frontiera de 600 milias inter le region autonome Kurdistan e le Stato Islamic.

Il es evidente que le kurdos profita iste situation delicate, intendente crear lor stato independente e assi concretisar, finalmente, le promissa que le potentias mundial faceva a illes al fin del Prime Guerra Mundial. Al statounitese tocca le dilemma de ceder o non a iste conveniente offerta e, dependente del developpamento del guerra, acceptar un Kurdistan independente in le veniente annos.

Le arrangiamento politic in vigor desde 1991 in Iraq prevede un equilibrio inter le communitates sunnita, shiita e kurde, representate respectivamente per le orator del Parlamento, le prime-ministro e le presidente del republica. Populo de ascendencia iranian, le kurdos summa 30 milliones de personas habitante le nord de Iraq e tamben terras contigue in le pais vicin Syria, Turchia, Iran e Armenia.

Ora il face pluvia, ora il face sol

Quando il pluve troppo dies in sequentia, on reclama. Si il resta troppo tempore sin pluver, on reclama tamen. Le comparison le plus classic pro un loco sic es le deserto Sahara, ubi le media pluvial annual oscilla inter 50 e 200 millimetros. Pro comparison, le media in le citate São Paulo es 1600 millimetros per anno, e in forestes equatorial e tropical attinge 4000 millimetros.

Il ha, totevia, locos ubi il pluve ancora minus que in le Sahara: il existe in Artarctica un region ubi il jammais pluve, e in le deserto Atacama un citate con media inferior a un millimetro! Equalmente, alcun localitates recipe plus aqua del celos que un *rain forest*, como dice le angleses. Vide qual es le cinque locos le plus sic e le plus humide in le planeta, secundo le revista brasilian *Superinteressante*:

Le cinque minus pluviose		Le cinque plus pluviose	
Valle McMurdo (Antarctica)	0 mm	Mawsynram (India)	11.871 mm
Arica (Chile)	0,761 mm	Cherrapunji (India)	11.777 mm
Al-Kufrah (Libya)	0,860 mm	Waialeale (Hawaii)	11.455 mm
Aswan (Egypto)	0,861 mm	Debundscha (Cameroun)	10.328 mm
Luxor (Egypto)	0,862 mm	Quibdó (Colombia)	8.989 mm

Es aperte le Eurocuppa

Iste septembre comencia le phase qualificatori del Euro 2016, que se disputara in Francia e habera per le prime vice vinti-quatro participantes. Le editiones inter 1960-1976 habeva solmente quatro equipas. Iste numero se ampliava a octo inter 1980-1992 e a dece-sex inter 1996-2012.

Le cinquanta-tres membros del UEFA que prende parte in le competition es distribuite in novem gruppos con cinque o sex equipas, qualificante se directemente le primes e le secundes, plus le melior tertie. Le terties restante disputa un repechage per le ultime quatro vacantias.

Un novitate es le uso de criterios non-sportive pro formar le gruppos: le cinque selectiones con plus alte rentabilitate (Anglaterra, Espania, Germania, Italia e Nederland) debeva necessariamente pertiner a un gruppo con sex equipas, a fin que illos face plus matches. Le hospite Francia participa como invitato in le sol gruppo con cinque equipas, contra le quales illo face matches amical in lor rondas de vacantia.

Interlingua: theoria vs practica

Le *Interlingua Grammar* prevede parolas archetypic a partir del formas existente in le cinque linguas de controllo. Le application de iste regula, totevia, non sempre se verifica in le vocabulario del *Interlingua-English Dictionary*. Ecce alcun casos notabile.

Anglese	Espaniol	Portugese	Francese	Italiano	Interlingua
minute	minuto	minuto	minute	minuto	minuta
second	segundo	segundo	seconde	secondo	secunda
fruit	fruta	fruta	fruit	frutta	fructo
leaf	hoja	folha	feuille	foglia	folio
herring	arenque	arenque	hareng	aringa	haringo
shelter	albergue	albergue	auberge	albergo	albergo
Croatian	croata	croata	croate	croato	croato
Belgian	belga	belga	belge	belgo	belgo

Iceland	Islandia	Islândia	Islande	Islanda	Islanda
listen	escuchar	escutar	écouter	ascoltare	ascoltar
metal	metal	metal	métal	metallo	metallo
fantasy	fantasía	fantasia	fantaisie	fantasia	phantasia
embrace	abrazo	abraço	accolade	abbraccio	imbraciamento
cod	bacalao	bacalhau	morue	baccalà	gado
going	ida	ida	allée	andata	partita
pupil	alumno	aluno	élève	alunno	scholar
London	Londres	Londres	Londres	Londra	London
Denmark	Dinamarca	Dinamarca	Danemark	Danimarca	Danmark
Lisbon	Lisboa	Lisboa	Lisbonne	Lisbona	Lisbona
Germany	Alemania	Alemanha	Allemagne	Germania	Germania
German	alemán	alemão	allemand	tedesco	germano
Swede	sueco	sueco	suédois	svedese	svedese
leg	pierna	perna	jambe	gamba	gamba
sugar	azúcar	açúcar	sucre	zucchero	sucro
brother	hermano	irmão	frère	fratello	fratre
sister	hermana	irmã	sœur	sorella	soror
nephew	sobrino	sobrinho	neveu	nipote	nepto/nepote
grandson	nieto	neto	petit-fils	nipote	nepto/granfilio
more	más	mais	plus	più	plus
slowness	lentitud	lentidão	lenteur	lentezza	lentor
loneliness	soledad	solidão	solitude	solitudine	solitate/solitude
height	altura	altura	hauteur	altezza	altitude
highness	alteza	alteza	altesse	altezza	altessa
bed	cama	cama	lit	letto	lecto
basket	cesto	cesto	panier	paniero	paniero/corbe
bucket/pail	balde/cubo	balde	seau	secchio	situla
shoe	zapato	sapato	chaussure	scarpa	calceo/scarpa

In *minuta* e *secunda* prevale le vocal thematic feminin del francese, mesmo si tres altere linguas usa le desinentia masculin. In *folio*, le vocal thematic proveni del latino (*folium*), ignorante le forma in uso in le linguas romanic. Le caso de *haringo* es ancora plus curiose, perque le IED inventa un vocal thematic inexistente in ulle lingua.

Le casos de *belgo* e *croato* es problematic perque suggere formas masculin e feminin distincte, lo que se verifica in italiano, ma non in tres altere linguas romanic. *Ascoltar* e *metallo* anque pende verso le lingua italian, ben que le etymo grec *métallon* justifica le secunde, como tamben le graphia con PH del parola *phantasia*.

Le election de *imbraciamento* e *gado* es intrigante, date le existentia de un parola conforme al regula de tres. Le ultime, il conveni acclarar, deriva del nomenclatura biologic *Gadus morhua*.

Le preferentia per formas local se observa in *London* e *Danmark*, ma non in *Lisbona* e *germano*.

Le selection del suffixos substantive es un tanto imprevisibile. *Lentor* priorisa le francese. *Altura* e *altor*, de uso currente in textos scripte in Interlingua, non appare in le IED, que registra solmente *altitude*. In alcun casos se permette duo suffixos optional, in alteres non.

Le reduction arbitrari del linguas portugese e espaniol a un sol “voto” pro le regula de tres sovente disequilibra le selection, favorisante parolas commun solmente al francese e al italiano. Totevia, plures porta radices trovate in le duo linguas iberic, anque si in parolas minus usual, per exemplo *lecto* (port. *leito*, esp. *lecho*) e *calceo* (port. *calçado*, esp. *calzado*).